

Zhrnutie

Chaotický, výbušný, nepriateľský – takéto prívlastky používali analytici pri hodnotení svetových udalostí roka 2018. Čo v skratke priniesol vo svete, Európe, na Slovensku i v samotnom meste Trenčín?

Pokračovali trendy z uplynulých rokov – prehlbovala sa klimatická kríza a nové digitálne technológie prevratným spôsobom menili život a prácu ľudí.

Globálnu politiku najviac ovplyvňoval prezident USA **Donald Trump**. Pokračovala jeho nevypočítateľnosť, slovné útoky, klamstvá a urážky. Už v januári 2018 odštartoval spory o clách, namierené najmä proti Číne, ktoré prehlbovali vzájomnú nedôveru a ohrozovali Svetovú obchodnú organizáciu. Po výmenách ministrov a iných členov jeho administratívy sa prakticky zbavil všetkých svojich oponentov. V jeho pôsobení však možno nájsť aj pozitívny prvok. Ide o stretnutie so severokórejským diktátorom **Kim Čong-unom**, ktorým sa začalo zmierňovanie napätia medzi USA a Severnou Kóreou. Následne sa začalo aj zblížovanie Severnej a Južnej Kórey.

V marci 2018 v Rusku znovuzvolili prezidenta **Vladimira Putina**. Pod jeho vedením sa Rusko opäť stalo geopolitickou silou napriek stagnujúcemu hospodárstvu. V zahraničnej politike dosiahlo niekoľko úspechov. Postupne však Putinovi klesala popularita, pretože vinou sankcií zo strany Západu sa Rusko dostalo do vážnych finančných problémov, ktoré dokonca vyústili až do protestných demonštrácií. Rozhodnutie Putina blokať ukrajinské prístavy v Azovskom mori oživilo hrozbu, že vojnový konflikt na Ukrajine môže kedykoľvek vypuknúť.

Blízky východ zostal miestom najväznejších násilných konfliktov. Naďalej rástol počet obetí občianskej vojny v Sýrii napriek tomu, že Islamský štát strácal svoje pozície. V Jemene pokračovala humanitárna katastrofa, šíri sa cholera, milióny ľudí trpelo hladom, mestá boli zničené a krajinu opustila aj väčšina humanitárnych organizácií. V Afganistane neutíchal konflikt považovaný za najdlhšie trvajúcu vojnu v dejinách USA, pričom sa rozširovalo územie ovládané Talibanom.

V Európe bol témou číslo jeden brexit. Rokovania o odchode Veľkej Británie z Európskej únie vyznievali na začiatku roka pozitívne, optimizmus sa však postupne vytrácal. Briti sa doma nedokázali dohodnúť, ako budú ich vzťahy s Európskou úniou po 29. marci 2019 vyzerat'. Premiérka **Theresa Mayová** narážala na silnejúci odpor vo vlastnej strane, urobila viacero ústupkov, ale dohodu o odchode britský parlament opakovane odmietal podporiť.

„Nepriatelia demokracie mali dobrý rok,“ charakterizoval rok 2018 jeden z politických komentátorov. Európsky populizmus získal ďalšieho spojencu. K poloautoritatívnym režimom v Maďarsku a Poľsku sa pridalo Taliansko, kde vo voľbách zvíťazili populistí. Ich hlavnou tvárou sa stal minister vnútra a líder talianskej krajne pravicovej strany Liga Severu **Matteo Salvini**. Populisti sa ozývajú aj v Rakúsku, jeho prejavy sa objavujú aj na Slovensku i v Čechách.

Populistické prvky obsahovali aj masové protesty sprevádzané pouličnými násilnosťami vo Francúzsku. „Žlté vesty“ zaplnili ulice po navrhovanom zavedení vyšších daní. Nespokojnosť vyplývala z pocitov frustrácie nad stratou tradičného spôsobu života v ére globalizácie a európskej integrácie, keď podľa demonštrantov poctivá práca už nezaručuje sociálne istoty. Hnutie „žltých viest“ ukázalo, že západné elity musia pre zachranu demokracie na túto nespokojnosť reagovať.

Streda 21. februára 2018. Tento deň sa čiernymi písmenami zapíše do histórie Slovenska. Bol to deň vraždy investigatívneho novinára **Jána Kuciaka** a jeho snúbenice **Martiny Kušnírovej** v ich dome vo Veľkej Mači. Polícia označila za hlavný motív vraždy prácu novinára. Ján Kuciak sa venoval podozreniam z daňových podvodov, korupcii a klientelizmu pri čerpaní eurofondov a prepojení oligarchov na politické špičky. Posledný, nedokončený článok Jána Kuciaka odhalil prepojenie kalábrijskej mafie 'Ndrangheta na Talianov z východu Slovenska a na najbližších spolupracovníkov premiéra **Roberta Fica** – jeho asistentku **Máriu Troškovú** a tajomníka bezpečnostnej rady štátu **Viliama Jasaňa**.

Smrť mladých ľudí vyvolala sériu protestných zhromaždení „Za slušné Slovensko“ po celej krajine, ktorých sa zúčastnili desaťtisíce ľudí. Pod ich tlakom vo štvrtok 15. marca odstúpil z premiérskeho kresla Robert Fico a nahradil ho podpredseda Smeru **Peter Pellegrini**. Demonštranti dosiahli aj odchod ministra vnútra **Roberta Kaliňáka** v pondelok 12. marca a policajného prezidenta **Tibora Gašpara** v stredu 30. mája. Protestujúci žiadali aj konanie predčasných parlamentných volieb, ale tie sa neuskutočnili.

V stredu 20. júna polícia zatkla kontroverzného podnikateľa **Mariána Kočnera** pre podozrenie z falšovania zmienek televízie Markíza a ďalších deliktov. Marián Kočner sa Jánovi Kuciakovi v minulosti vyhrážal a vyšetrowanie dvojnásobnej vraždy smerovalo k vážnemu podozreniu, že práve Marián Kočner bol jej objednávateľom.

Spravodlivosť dostihla aj ďalšieho kontroverzného podnikateľa **Ladislava Bašternáka**, ktorý sa priznal k daňovým podvodom. Súd ho odsúdil na päť rokov väzenia.

V nedeľu 28. októbra 2018 uplynulo sto rokov od vzniku Československa. Slovensko si jubileum pripomenulo jednorazovým štátnym sviatkom až v utorok 30. októbra, na výročie Martinskej deklarácie, ktorou sa Slovensko oficiálne prihlásilo k Československu.

V sobotu 10. novembra sa konali komunálne voľby. Priniesli niekoľko prekvapení a zmien. Výsledky odzrkadlili aj náladu v spoločnosti po vražde Jána Kuciaka a jeho snúbenice. Potvrdili klesajúci trend pre stranu Smer. Jediným víťazným kandidátom Smeru v krajských mestách bol **Ján Nosko** v Banskej Bystrici. Napriek tomu hlasovanie posadilo do kresla smeráckeho starostu približne až v 600 obciach. Dominovali nezávislí kandidáti, výsledky však potešili aj progresívne a pravicovo orientovaných voličov.

„V roku 2018 sme si museli zložiť ružové okuliare pri písaní úspešného príbehu našej vlastnej krajiny, aby sme boli schopní čeliť znechuteniu, nedôvere a strate nádeje v lepšiu budúcnosť,“ povedal vo svojom poslednom novoročnom príhovore prezident **Andrej Kiska**. „Obstáli sme v tejto skúške? Bolo by trúfale vynášať akési definitívne historické verdikty. Napriek tomu odpoviem. Áno, obstáli sme. Verím, že do roku 2019 vstupujeme ako silnejšia a odolnejšia spoločnosť. Vďaka vám, vďaka všetkým ľuďom, ktorí rozhorčenie, hnev aj strach premenili na poctivú snahu o lepšiu krajinu.“

Podľa agentúry TASR bol rok 2018 bol z pohľadu ekonomiky pre Slovensko úspešný. Slovenskej ekonomike sa podarilo zrýchliť tempo rastu, pričom ťažila predovšetkým z dynamického rastu domáceho dopytu. Ťahúňom ekonomiky v roku 2018 bol automobilový priemysel.

Slovenská ekonomika sa naďalej nachádzala v dobrej cyklickej pozícii. Za celý rok 2018 bol priemer hospodárskeho rastu na úrovni 4,3 percenta a takéto tempo by si mala ekonomika udržať aj v roku 2019.

Vo väčšine európskych krajín pritom začal hospodársky rast v roku 2018 spomaľovať, Slovensko však podľa analytikov pridávalo. Môžu za to investície v automobilovom priemysle. Je možné, že na rok 2018 budeme o pár rokov spomínať ako na jeden z ekonomicky najlepších rokov histórie Slovenskej republiky.

V rámci domáceho dopytu k rastu hrubého domáceho produktu (HDP) prispela najmä spotreba domácností, ktorá medziročne vzrástla o 3,2 percenta. Spotreba domácností rastie, čo je dané stále lepšou situáciou na trhu práce, a teda vyššou kúpyschopnosťou obyvateľstva. Zvýšila sa aj spotreba verejnej správy aj neziskových organizácií.

Zahraničný dopyt podľa analytikov tiež pokračoval v raste, dynamika jeho rastu sa však začala spomaľovať, keď už viacero európskych ekonomík dosiahlo vrchol ekonomického cyklu. Toto spomalenie rastu externého dopytu však viac ako plne kompenzoval reštart domáceho automobilového priemyslu.

Počas roka 2018 inflácia rástla dynamickejšie v porovnaní s rokom 2017. Zatiaľ čo ešte v roku 2017 sa spotrebiteľské ceny u nás medziročne zvýšili v priemere len o 1,3 percenta, tak v roku 2018 už inflácia šliapla na plyn a ceny išli hore medziročne v priemere o 2,6 percenta. K ťahúňom inflácie pritom patrili najmä ceny potravín, ale aj ceny v doprave v dôsledku vyšších cien ropy.

Pomerne silný rast ekonomiky v posledných rokoch priniesol aj nové problémy, najmä na trhu práce. Viacero podnikov, najmä na západe krajiny, muselo zápasiť s nedostatkom vhodnej dostupnej pracovnej sily, čo zvyšovalo tlak na rast miezd i na dovoz pracovnej sily zo zahraničia.

Čo hýbalo mestom Trenčín v roku 2018? Pozrite si výber najdôležitejších udalostí minulého roka, ako ich publikoval regionálny týždenník MY Trenčianske noviny.

Trenčín Za slušné Slovensko. Nielen pre novinárov bol rok 2018 veľmi náročný. Februárová vražda novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej a následné protesty v marci a apríli Za slušné Slovensko zaplnili námestia aj v Trenčíne. Okrem spomienky na zavraždeného novinára sa v krajskom meste konali štyri zhromaždenia „Za slušné Slovensko“. Organizovali ich **Klaudia Brázdilová** a **Mária Galánková-Janičková**.

Na prvom proteste sa v Trenčíne na Mierovom námestí zúčastnilo približne tritisíc ľudí, druhý protest, ktorý sa konal na Štúrovom námestí, podporilo okolo dvetisíc ľudí, tretí približne tisícpäťsto. Na štvrtom bolo odhadom do tisíc ľudí. Hlavnými požiadavkami organizátorov bolo dôkladné vyšetrenie vraždy dvoch mladých ľudí, nová dôveryhodná vláda a odvolanie policajného prezidenta Tibora Gašpara.

Organizátori zbierali podpisy pod petíciu za vypísanie referenda o predčasných voľbách. V Trenčíne na námestiach vystúpili desiatky známych rečníkov.

Nové Mierové námestie. V máji slávnostne otvorili zrekonštruované Mierové námestie v Trenčíne. Práce sa začali v apríli 2017 podľa architektonického návrhu **Ivana Wahla** a **Tomáša Rusína** z brnianskeho ateliéru RAW.

Najväčšia a najvýznamnejšia investičná akcia za posledné roky stála mesto viac ako tri milióny eur. Výmeny sa dočkali rozvody vody, plynu a kanalizácie, zhotoviteľ osadil moderné osvetlenie a vymenil povrch námestia. Vynovené námestie si zachovalo svoju historickú podobu, jedna z najdôležitejších novinek je Fontána Marca Aurélia, ktorú osadili do stredovej časti námestia.

Zrekonštruované srdce Trenčína má oproti starej podobe námestia rozšírené chodníky, je bezbariérové, má nové pódium, lavičky, smetné koše a cyklostojany pre 62 bicyklov. Navyše je vybavené inteligentným integrovaným osvetlením, ktoré bude

možné ovládať na diaľku. V stĺpoch je integrované LED osvetlenie, wifi, ozvučenie a kamery. V stredovom ostrovčeku je nový trávový koberec. Pred kostolom na námestí je bronzový model mesta z dielne domáceho sochára **Igora Mosného**.

Mesto v lete zrekonštruovalo viac ako 300-ročný morový stĺp. Práce rozdelili do dvoch etáp. V prvej sa reštaurátor zameriaval na balustrádové zábradlie a schody, v druhej na podstavec so stĺpom a sochou Svätej Trojice. Obnova monumentu stála približne 60 tisíc eur, polovicu zaplatil rezort kultúry, druhú trenčianska radnica.

Z Terminálu nič nie je. Začiatkom roka odstúpilo trenčianske mestské zastupiteľstvo od kúpnych zmlúv, ktorými súkromná spoločnosť SIRS nadobudla pozemky pri autobusovej a železničnej stanici s rozlohou zhruba jedného hektára. Na nich mal stáť nový autobusový terminál.

Mesto poukazovalo na nedodržanie zmluvných podmienok investora. Ten nielenže nezačal so stavbou terminálu s termínom ukončenia prác do roku 2020, ale doteraz k stavbe neexistujú ani len právoplatné povolenia. Spoločnosť SIRS označila kroky mesta za hysterické, od trenčianskej radnice si chcela vymáhať spôsobenú škodu. Na spor doplácajú najmä cestujúci. Tým je komfortnejšie cestovanie a čakanie na prímestské autobusy pod nezhrdzavenými plechovými prístreškami sľubované dlhé roky.

V slepej uličke je aj rekonštrukcia železničnej stanice, vedenie Železníc SR sa stále nerozhodlo, ako bude s projektom rekonštrukcie vlakovej stanice pokračovať.

Spory okolo Domu armády. Vo februári spustilo mesto petičnú akciu, žiadalo, aby ministerstvo obrany bezodkladne opravilo divadelnú sálu v Posádkovom klube. Tá je už druhý rok zatvorená. Sála v Posádkovom klube je v Trenčíne jediným miestom, kde sa môžu konať väčšie divadelné predstavenia a kultúrne akcie. Do jej priestorov zatekalo cez deravú strechu,

napriek viacerým opravám priestory divadelnej sály nikto nevyužíva.

Petíciu mesto zrušilo po necelom mesiaci, primátor dostal prísľub, že ministerstvo obrany má pripravených 400 tisíc eur na kompletnú rekonštrukciu strechy a opláštenia. Práce by mali byť hotové v prvej polovici roka 2019.

V súvislosti s Domom armády vyvíjali aktivitu poslanci Trenčianskeho samosprávneho kraja z Trenčianskeho okresu. Vyzvali ministerstvo obrany, aby župe odpredalo budovu Domu armády. Župní poslanci videli v objekte vhodný priestor pre vybudovanie kultúrno-kreatívneho centra, na vznik ktorého môže kraj čerpať 22 miliónov eur z európskych peňazí. Budovu, v ktorej bude centrum sídlieť, musí vlastníť župa. Dom armády patrí ministerstvu obrany, ktoré ho predať odmieta.

Mestský park v novom šate. Koncom októbra dokončilo mesto Trenčín obnovu zelene v Parku Milana Rastislava Štefánika. Pribudol nový trávnik, stromy, kvetinové záhony a kry. Stromy odborne orezali a pne spílených stromov dalo mesto vyfrézovať. Na obnovu zelene získal Trenčín z eurofondov takmer 400 tisíc eur, radnica navyše z vlastných prostriedkov zrekonštruovala za 160 tisíc eur hlavný chodník. V parku pribudli aj lavičky a odpadkové koše.

Futbalový štadión. Na jeseň sa po viacerých odkladoch začali práce na výstavbe nového futbalového štadióna v Trenčíne. Za posunom termínov je nový projekt a rozhodnutie postaviť kvalitnejší a drahší štadión, ako sa pôvodne plánoval.

Konečná cena by mala namiesto 12 presiahnuť 20 miliónov eur. Projekt nového futbalového štadióna predstavili v Trenčíne ešte v roku 2015, práce sa mali pôvodne začať nasledujúci rok. Pre problémy s územným plánom a neskôr verejným obstarávaním sa začiatok prác viackrát posunul. Zo štadióna zmizli staré betónové tribúny a v tejto sezóne hráva Trenčín domáce zápasy na štadióne v Myjave.

Hlavná tribúna bude postavená aj s takmer 2,5 miliónovou dotáciou Slovenského futbalového zväzu. Predpokladaný termín dokončenia je september 2019.

Komunálne voľby 2018 Trenčín. V novembri sa uskutočnili komunálne voľby. Kandidatúru ohlásili v jeden deň poslanec mesta aj župy **Miloš Mičega**, podporovaný parlamentnou opozíciou, aj mestská poslankyňa **Danica Birošová**, ktorá sa o post primátorky uchádzala aj pred štyrmi rokmi. Neskôr sa pridal verejnosti nie úplne neznámy **Ľubomír Žabár**.

Napokon sa o post primátora z avizovaných štyroch kandidátov uchádzali iba dvaja – Miloš Mičega a **Richard Rybníček**. Danica Birošová a Ľubomír Žabár sa tesne pred voľbami vzdali v prospech Miloša Mičegu. Voľby napokon priniesli viacero prekvapení.

Najväčším z nich bolo drvivé víťazstvo Richarda Rybníčka, vo voľbách dostal 72,4 percenta (13 855 hlasov) Mičega 27,3 percenta (5228 hlasov). Richard Rybníček sa stal primátorom Trenčína po tretíkrát, vo voľbách získal nečakane silnú pozíciu – a nielen on. V zastupiteľstve sa môže oprieť o pohodlnú väčšinu – dostalo sa tam až 19 ľudí, ktorých pred voľbami odporúčal voliť.

Podľa politológa mu, paradoxne, pomohla – aj na trenčianske pomery – silná antikampaň svojich súperov. Danica Birošová aj Miloš Mičega preniesli do kampane výrazný konfrontačný tón a vyhranenie sa voči primátorovi, ktorým sa prezentovali aj na zasadnutiach mestského zastupiteľstva.

Príbeh, ktorý prežívalo mesto v roku 2018, podrobnejšie pri-
náša táto kronika.

